

การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร*

THE DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR SCHOOL MANAGEMENT ACCORDING TO
SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY FOR SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
MUKDAHAN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA

พัทธนันท์ เมตตา¹, มานิตย์ อาษานอก²

Phatthanan Metta¹, Manit Asanok²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : Tatorch.1991@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารและ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา จำนวน 226 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู และครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 2 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินแนวทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 37 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า แนวทางมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาแนวทาง 2. การบริหารสถานศึกษา 3. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the current state and the desirable state of school management according to Sufficiency Economy Philosophy of schools under The Office of Mukdahan Primary Educational Service Area, and 2) to develop the guideline of school management according to Sufficiency Economy Philosophy for schools under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area. The sample group consisted of 226 administrators and teachers. Key informants were administrators and teachers from 2 pilot schools and 14 luminaries. Research instruments were a questionnaire, interview form, and guideline assessment form. Statistics used to analyze data consisted of percentage, mean, standard deviation, and the priority needs index.

The research result was found that; 1. The school management according to Sufficiency Economy Philosophy of schools under the Office of Mukdahan Primary Educational Service Area has the current state and the desirable state both overall were at high levels. 2. Guidelines of school management according to Sufficiency Economy Philosophy of schools under The Office of Mukdahan Primary Educational Service Area consisted of 5 elements, 37 guidelines, the result of guidelines assessment by luminaries were found that the guidelines suitability and possibility assessed both overall were at the highest levels.

Keywords : 1. Guidelines Development 2. School Administration 3. Sufficiency Economy Philosophy

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันโลกยุคใหม่ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง

ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุนิยมสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ระบบการศึกษาและได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นลำดับมีการบรรจุหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปลูกฝัง อบรมบ่มเพาะ สร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อีกทั้งได้กำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งที่กระจายอยู่ทั่วประเทศน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบันเพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนนักเรียนสามารถน้อมนำวิถีชีวิตของตนเองเข้าสู่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปตามศักยภาพของตนเองและลักษณะของภูมิสังคม มีการบูรณาการทั้งในส่วนของการบริหารจัดการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาบุคลากร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

จากการดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ. 2550-2554) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดได้พัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและจัดทำแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประเมินสถานศึกษาตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ เริ่มต้นจากการใช้แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ในการขับเคลื่อน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะและการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน รวมไปถึงประยุกต์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้รอบคอบ ระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อดทน มีความเพียร มีวินัย มีสัมมาคารวะ รู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคม ร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

และสืบสานวัฒนธรรมไทย โดยบูรณาการเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนอย่างมีลำดับ ซึ่งผลจากการประเมินพบว่า สถานศึกษาในสังกัดส่วนใหญ่มีการประเมินและผ่านการประเมินยังไม่ครบร้อยละ 100 ของสถานศึกษาทั้งหมด สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น อาจเนื่องมาจากยังขาดแนวปฏิบัติที่ดี ที่สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร, 2562)

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา จึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรทุกแห่ง จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบทแต่ละสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

2.2 เพื่อพัฒนาแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ที่ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

3.2 ได้แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยมีรายละเอียด ดังนี้ วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร และแนวคิดที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ และสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง จำนวน 226 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทุกข้อโดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนก(r_{xy}) ระหว่าง 0.43 ถึง 0.92 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนก(r_{xy}) ระหว่าง 0.41 ถึง 0.83 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.97 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นหนังสือแนบ และส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสองช่องทาง คือ ผ่านผู้รับ-ส่ง หนังสือราชการของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง และส่งคืนทางไปรษณีย์ การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจัดกระทำกับข้อมูลโดยตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม กำหนดรหัสในการให้คะแนน ทำการตรวจให้คะแนนและลงรหัส และบันทึกผลคะแนนลงในเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการโดยใช้ความถี่ และร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) นำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาใช้ในการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำการศึกษาริธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 2 แห่ง ด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนต้นแบบ รวมจำนวน 6 คน แล้วนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทาง 2) ยกร่าง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง และตรวจสอบยืนยันแนวทางด้วยการสนทนากลุ่ม(Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน (ผู้ทรงคุณวุฒิชุดที่ 1) และปรับปรุงร่างแนวทาง 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน (ผู้ทรงคุณวุฒิชุดที่ 2)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ชนิด ดังนี้ 1) การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีจากโรงเรียนต้นแบบ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ 2) การตรวจสอบและยืนยันร่างแนวทางด้วยการสนทนากลุ่ม ใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) การประเมินแนวทางใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการบริหารจัดการ สถานศึกษาตามหลัก และการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารประกอบด้วย 5 ด้าน 37แนวทาง ดังนี้

5.2.1 ด้านการบริหารจัดการสถาน ศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 7 แนวทาง ดังนี้ 1)สถานศึกษาน้อมนำนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี 2)จัดประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน

สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการ การสถานศึกษาผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง 3)สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน ปฏิบัติการประจำปี และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4)สถานศึกษาบริหารจัดการ การอาคารสถานที่และแหล่ง เรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5)สถานศึกษาประสานสัมพันธ์กับชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน 6)ผู้บริหารนิเทศ ติดตามและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน 7)คณะกรรมการผู้รับผิดชอบสรุป และรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5.2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 9 แนวทาง ดังนี้ 1)สถานศึกษาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ 2)ผู้บริหารและครูร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3)ครูศึกษาสภาพปัจจุบันของนักเรียนและ ชุมชนในด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและ ดำเนินการแก้ปัญหาโดยการทบทวน 4)สถานศึกษานำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และ บริบทของท้องถิ่นมากที่สุด 5)ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐานการเรียนรู้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งใน สถานศึกษาและในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6)ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อให้กิจกรรมสอดคล้อง กับบริบทของท้องถิ่นมากที่สุด 7)สนับสนุนให้นักเรียนสร้างผลงานที่ และแสดงผลงานของนักเรียนที่ เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 8)สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ เพื่อกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 9)ครูรายงานผลการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 9 แนวทาง ดังนี้ 1)สถานศึกษาประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2)สถานศึกษา จัดทำแผนงานหรือโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง 3)ครูจัด กิจกรรมแนะแนวที่เน้นให้นักเรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่าง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4)สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5)สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6)สถานศึกษาส่งเสริม ให้มีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7)สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริม

สนับสนุนให้นักเรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา ชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8)สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นำผลการติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป 9)ครูสรุปและรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสัปดาห์การศึกษา

5.2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1)สถานศึกษาจัดทำแผนงานหรือโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 2)ครูเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3)สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาบุคลากร นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4)ครูรายงานผลการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5)สถานศึกษาขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของครูตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 7 แนวทาง ดังนี้ 1)ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนหาแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม 2)จัดสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้จริงและสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3)ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4)ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการออม โดยจัดตั้งธนาคารโรงเรียน ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน 5)จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน 6)ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน 7)ครูสรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน โดยรวมมีความเหมาะสมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ระบบการศึกษาและได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นลำดับมีการบรรจุหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการปลูกฝัง อบรมบ่มเพาะ สร้างอุปนิสัยอย่างพอเพียงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอีกทั้งได้กำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษา ในสังกัดทุกแห่งที่กระจายอยู่ทั่วประเทศน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบันเพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนนักเรียนสามารถน้อมนำวิถีชีวิตของตนเองเข้าสู่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปตามศักยภาพของตนเองและลักษณะของภูมิสังคม มีการบูรณาการทั้งในส่วนของการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาบุคลากร และได้กำหนดเป็นโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา หลวงกลาง (2558) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ผลการสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ บรรเทา (2558) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 (เลย-หนองบัวลำภู) พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระทรวง ศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมาย 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้สถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่าง ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่าจำนวน 80 แห่ง ระยะที่ 2 ปี 2551-2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่าง ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทุกจังหวัดเป็นจำนวน 800 แห่ง ระยะที่ 3 ปี 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ ซึ่งมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลทุกระยะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของพรทิพย์ บรรเทา (2558) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (เลย-หนองบัวลำภู) พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวเรศ ใจทัด (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงพบว่ามีสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงโดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง อภิปรายตามลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาจัดทำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูศึกษาสภาพปัจจุบันของนักเรียนและชุมชนในด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาโดยการทบทวน สถานศึกษานำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และบริบทของท้องถิ่นมากที่สุด ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐานการเรียนรู้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อให้กิจกรรมสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นมากที่สุด สนับสนุนให้นักเรียนสร้างผลงานที่ และแสดงผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ การนิเทศ เพื่อกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ครูรายงานผลการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรมีความสำคัญ

เพราะเป็นเครื่องชี้นำทางหรือเป็นบทบัญญัติของรัฐในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา และควบคุมการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนหรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ รัตนา หลวงกลาง (2558) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โรงเรียนทั้ง 3 แห่ง มีการประชุมสร้างความเข้าใจ เพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่นบูรณาการแบบองค์รวม และมีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างชัดเจนในปัจจุบันมีการนำรายวิชาจากหลักสูตรบูรณาการมาจัดการเรียนการสอนในสาระเพิ่มเติมในรายวิชาเกษตรกรรมสหกรณ์ และมีการสอดแทรกกิจกรรม องค์ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 2) การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาจัดทำแผนงานหรือโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ครูเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาบุคลากร นำผลการติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการ เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูรายงานผลการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาขยายผลและเผยแพร่ ผลการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ของครูตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาบุคลากรถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานบุคคลในยุคโลกาภิวัตน์ ยิ่งความเจริญของวิทยาการต่างๆ มีมากมายทั่วโลก บุคลากรจะอยู่หนึ่งมิได้ หน่วยงาน องค์กรเองก็ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ และกำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน โครงการที่ชัดเจนว่าจะพัฒนาบุคลากรทั้งในระดับมหภาค และจุลภาคไปในทิศทางใด เพื่อให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าในโลกปัจจุบัน รัฐบาลต้องลงทุนให้งบประมาณในเรื่องนี้มากกว่าในอดีต แทนที่จะไปเน้นเฉพาะในเรื่องโครงสร้าง “Infra-structure” เหมือนในอดีต จะต้องหันมาปรับปรุงคุณภาพของบุคคลควบคู่กับการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบราชการ ลดขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน และปรับปรุงระเบียบ วิธีการ กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ให้ทำงานสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

คุณภาพคนควบคู่กับระบบงานที่ดีจะทำให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัดยิ่งขึ้นในอนาคต (ยุวดี ศรีธรรมรัฐ, 2541) สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ รัตนา หลวงกลาง (2558) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู และนักเรียน ให้ความรู้และยกตัวอย่างผลดีจากการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคลากรและนักเรียนกระตุ้นเตือน สร้างขวัญ และกำลังใจ และนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องจัดประชุมชี้แจง ส่งบุคลากรร่วมอบรม จัดหาเอกสารให้ศึกษาด้วยตนเอง บริการการศึกษาทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม 3) ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนหาแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจัดสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้จริงและสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารและครูในสถาน ศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการออม โดยจัดตั้งธนาคารโรงเรียนทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ผู้บริหารมีกรณีศึกษา ติดตาม อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ครูสรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทำให้เราทราบว่างานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ เกิดประโยชน์ต่อเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งมีส่วนสนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายในระดับสูงขึ้น และยังช่วยเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่นๆ เพื่อให้การตัดสินใจครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาล้ำพียงในเชิงลบที่เกิดขึ้นอีกด้วย (ศิริวรรณ ศิริบุญ, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ จุฑามาส พัฒนศิริ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการออม เช่น จัดตั้งธนาคารโรงเรียนมีการบูรณาการให้มีวิชาเรียน หรือเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีในครัวเรือน การทำบัญชีรับ-จ่าย ให้นักเรียนนำเสนอผลงานในรูปแบบโครงงานหรือจัดนิทรรศการ เพื่อประเมินผลการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง มีจิตสำนึกที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชน จัดอบรมให้มีความรู้เท่าทันในการนำเทคโนโลยีในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่ นักเรียน เช่น วันลอยกระทง วันขึ้นปีใหม่ การเข้าวัดทำบุญทุกวันพระ เป็นต้น จัดให้มีชมรมหรือ

ชุมนุมที่ส่งเสริมความเป็นไทยเช่น ชุมนุมดนตรีไทย ชุมนุมนานาศิลป์ การขับร้องเพลงไทยลูกทุ่ง หรือนักเรียนเรียนไปทัศนศึกษาในสถานที่ที่มีการแสดงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก ซาบซึ้ง ในความเป็นไทย

7. องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่สรุปได้ดังในภาพที่ 1

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ



1. การบริหารจัดการสถานศึกษา นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาทำเป็นนโยบายเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษา โดยบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ในการบริหารงบประมาณ แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา หน่วยงานราชการ เอกชน และชุมชน มีการติดตาม สรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
2. หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย พัฒนาครู พัฒนาการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
3. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดทำแผนการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีกิจกรรมแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องและส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. การพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ครูและบุคลากร ขยายผลสู่การปฏิบัติ และติดตาม
5. ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน มีนิสัยรักการออม มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและบริบทของท้องถิ่นมากที่สุด พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8.2.2 ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน และสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนร่วมกันพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง เน้นให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน พร้อมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง

8.3.2 ควรมีการนำแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ไปทดลองใช้เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์ประกอบให้มีความถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **คู่มือประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**.

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง.

จุฑามาส พัฒนศิริ. (2559). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- เขาวเรศ ใจทัด. (2559). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรทิพย์ บรรเทา. (2558). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (เลย-หนองบัวลำภู). วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ยุวดี ศรีธรรมรัฐ. (2541). การบริหารงานบุคคลในภาครัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนา หลวงกลาง. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ. (2559). การติดตามประเมินผล. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562. จาก http://www.op.mahidol.ac.th/orpr/newhrsite/R2H/document/MUhappy_R2H_M&E_280516.pptx
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562. จาก <https://drive.google.com/drive/folders/0BwBMKmnwKfwfdkM3NVloVGRxVXc>

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก และคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ของการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และกำลังใจที่ดีจากครอบครัวซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณค่าของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อบุชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกๆ ท่าน